

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

IVRIS CANONICI|| SEV PONTIFICII|| PARTITIONES,||

Grégoire, Pierre

[Frankfurt], 1595

VD16 G 2996

1 De pactis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63677)

num. 19. quod hac, que de clerico priuando non deferente habitu & tonsuram dicta sunt, intelligi debeant, in eo est coniugatus. Caterum clerici non coniugati, licet non deferant tonsuram aut habitum, gaudet privilegio fori, nec possunt a iudice laico puniri. cap. si iudex, de sententia excommunic. in Sexto. Nihilominus tamen. Et illud verum erit, ut si talis clericus non coniugatus monitus fuerit a suo pralato, ut deferat habitum & tonsuram, ipse autem contemnis monitionibus noluerit deferre, habeatur pro laico, ut & clericus coniugatus, ter monitus contemnens. Habetur autem pro trina monitione, si ea fiat semel monitio deferendo habitum & tonsuram sub pena amissionis privilegii clericalis, ut ait idem Clarus, eadem questione 36. nu. 20. & Hostiens. ad cap. 1. Ne cleric. vel monach. In Gallia sine monitione, clericus qui nomen dedit militia armata regie, accipitque ab eo stipendia, ipso facto amittit privilegia clericalia: cui, & ad stipulatur inter pretes, ad capit. fin. de cleric. coniuga. & ad cap. perpendimus, de senten. excommu-

A nica. nisi postea restitutus seu rehabilitatus fuerit ad illa per summum Pontificem. Vide de militibus clericis, Chassanum, ad §. 5. des iustices, ad verba, s' il n' a grace, nu. 45. in consuetud. Burgund.
 b cap. unico, de vita, & honesta. clerico. in Sexto.
 c cap. principes seculi, 23. quast. 5. quare, & propter hoc crimen depositi, tradatur Curia seculari. cap. ad abolendam, de heretic. l. 1. C. eod. tit. Et ita iudicatum fuisse, alias, tradit Chassan. in proxime citato loco. nu. 57. non enim meretur Ecclesia privilegium, qui eam impugnat, capit. quia frustra, de usur. l. 3. de Episcopali audien. C. l. auxilium, de mino. P.
 d Clemen. 1. de vita, & honesta cleric.
 e cap. 1. de Bigamis. in Sexto. vide decif. Capella Tholosana, 64. & 254. & 255. ubi explicatur, num omnes bigami privilegia clericalia amittant.
 f cap. 1. de apostolis. Authent. sed neque, de Episcop. & cleric. §. sed neque curialem, ca. 15. Nonell. 123. de sanctissimis Episcopis.
 g l. generaliter, § 2. C. de Episcop. & cler.

PARTITIONVM IVRIS PONTIFICII SEV CA- NONICI. LIBER TERTIVS.

DE PACTIS.

TITVLVS PRIMVS.

• Hic titulus exstat de pactis, libr. 1. decretalium, titul. 35. in Sexto. tit. 18. libr. 2. Pandect. titul. 14. & libr. 2. Cod. tit. 3. eo pertinent tituli de Pactis inter emptorem & venditorem, libro 4. C. tit. 54. de pactis conuentis tam super dote, quam super donatione propter nuptias, & parafernis, libr. 5. Cod. tit. 24. de pactis dotalibus, libr. 23. Pandect. titul. 4. de pactis pignorum, & commissoria lege

in pignoribus rescindenda. libr. 8. Cod. tit. 35. Nouella Leonis, 19. de pacto paterno, ex quo heredem futurum filium. De filiis natis ex matrimonio ad Morganaticam contracto, libr. 2. feudorum. tit. 29. De conuentione inter Dominum & fidelem, libr. 1. Feudorum. tit. 10.

CAPVT. I.

- 1 Continuatio libri tertii ad superiores, & dicendorum capita.
- 2 Obligationum diuiso.

Explica-

Explicauimus † in superioribus A libris, in primo quidem de rebus, in secundo vero de personis Ecclesiasticis, reliquum est, vt agamus de actibus seu actionibus præcipuis, circa quas iura Pontificia versantur. Ordo autem optimus videbitur, si primum eas generaliter, deinceps per capita exponamus. Omnis porro actio vel obligationum, vel successiõnũ, vel iudiciorum respicit causam. Obligaciones autem præponimus successiõnibus hereditariis, cum vt actus viuentium actibus mortuorum, tum etiam, vt genus speciebus, eo quod ex successiõnibus aliquæ nascantur obligationes hæredum: iudicia vero, in postremam partem reieciimus, quod in illis de omnibus agi possit.

Cæterum obligationes, † aut ex cõtractu, aut quasi, aut ex delicto, aut ex quasi delicto nascuntur. *a* In cõtractibus, pacta seu conuentiones, pollicitationes, vota, considerantur, vel seorsum per se, & simpliciter, *b* vel cum aliis, cum quibus contrahitur. *c* Contrahitur namque aut re, aut verbis aut literis, aut consensu. *d* In delicto admissio tantum ex ipso maleficio oriuntur obligationes, ex quibus delinquens ad soluendas ex legum impositione dictas pœnas, & ad resarciendum damnum læsis, adstringitur. His affines, quæ ex quasi delicto oriuntur. *e* Agamus in hoc libro, prius de conuentionibus & successiõnibus, seu per vltimas volũtates, aut per causam intestati contingentibus, & obligantibus. In quarto de criminibus, vel quasi delictis, quæ ad ius Pontificium maxime ad Ecclesiasticam cognitionem: De hinc in quinto dicitur de iudiciis, & iis quæ ad ea pertinent.

S C H O L I A.

- a* § si quis, de obligationibus apud Iustin.
b De pactis in genere tractatur in decreto Gratiani, 8. dist. in c. 2. in multis, 22. qu. 4. & lib. 1. dec. Gregorii. tit. 35. & lib. 1. Se-

xti Doer. tit. 18. libr. 2. Pandect. tit. 14. & lib. 2. C. tit. 3. & lib. 11. ecloga Basilicorũ. tit. 1. apud Paulum libro receptorum sentent. tit. 1. Constantinum Harmenopulum, lib. 1. tit. 9.

- c* In specie tractatur in titulis etiam proxime citatis, & in lib. 5. C. tit. 14. de pact. cõuentis tam super dote, quã super donatione propter nuptias & paraphernis, & tit. de pact. dot. lib. 23. P. tit. 4. tit. de pact. inter emptorem, & venditorem compositis, lib. 4. C. tit. 54. de pact. pignorum, & lege commissoria. in pignoribus rescind. lib. 8. C. tit. 35. tit. de pacto, paterno ex aquo hæredem futurum, & c. in Nouella Leonis, 19.
d §. fin. de obligatio. apud Iustin. l. 1. de actio. Pand.
e Quæ omnia ex sequent. titulis explicatiõnem capient.

C A P V T. I I.

- 1 Conuentionis.
 2 Et pacti finitio.

Conuentionis nomen generale est, † ad omnia pertinens, de quibus negotii contrahendi transigendiq; causa consentiunt, qui inter se agunt, & in vnam sententiam ex diuersis animi motib. descendunt, & species conuentionis pactum est. *b*

Dictum autem † dicitur, *c* inter partes *d* ex pace *d* cõueniens scriptura, vel sine ea, *e* legibus ac moribus *f* comprobata sententia. Dictum pactum quasi ex pace factũ. *g* Inter partes autem fieri dicimus, vt intelligatur, non vnus, sed duorum saltem, vel plurium esse in pacto consensum, eaque ratione distare a pollicitatione, quæ tantum est vnus offerentis promissio, *h*

S C H O L I A.

- a* l. 1. §. conuentionis verbum, de pact. P. & ibidem docetur, nullum esse contractum, qui non habeat conuentionem, idem in l. in omnibus rebus, 55. de action.
b l. 1. de pactis, Pandect.
c caput. pactum dicitur, 11. de verbor. signifi.

lib. 5. cap. 40. ex Isidoro. libr. 5. Etymolog. A
cap. 5. aliter autem diffinitur ab Ulpian.
in l. 1. §. Est pactio, de Pact. P. ut sit pa-
ctio, duorum pluriumve in idem placi-
tum & consensus.

d Pactum a pactione, unde pacis nomen ap-
pellatum. l. 1. §. pactum autem, de pact. P.
& pactum pax dicitur, capit. 1. de pactis.
ibi, vniuersi dixerunt pax seruetur, pacta
custodiantur.

e Sine scriptura & cum scriptura fieri pa-
ctū potest, sed maior firmitas, fides, & pro-
batio ex scriptura. l. contrahitur, de pigno-
ribus. P. Atq; ideo dixit Labeo, posse con-
uenire, per epistolam, per nuntium inter
absentes, exstante. l. 2. de pactis.

f Aliter non valent. l. pacta, qua contra. C.
de pact. l. iurisdictionum. §. prator ait, eo-
dem titul. Pandect. De quo latius agetur
in forma.

g Ulpian. dixit a pactione pactum, & hinc C
pacis nomen, l. 1. de pact. Id ipsum, & Se-
xtus Pompeius Festus. libr. de verb. signifi-
corum & Grammatici, pactum apango,
figo, planto, dictum.

h l. 3. de pollicia. libr. 50. P. titul. 12. l. 1. de
pact. Pandect.

CAPVT III.

1 Pactorum diuisio in nuda & conuenta.

2 Conuentorū in nominata, & innominata.

3 Iurisdictionum, & iuris ciuili.

1 PACTUM & nudum a & conuentum di-
citur, b quod & aliquibus dicitur vesti-
tum. Nudum dicunt iuriseonsulti, quando
nulla subest causa præter placitum, nec
constituitur ex eo obligatio. nam iure ci-
uili, nuda pactio obligationem non parit,
sed exceptionem; c item quod non firma-
tur vel re, vel verbis, vel literis, vel alio fir-
miore consensu. d Conuentum vero pa-
ctum dicitur, ex quo nascitur obligatio. e

2 Rursum f pactorum conuentorum,
quædam transeunt ex generali nomine
conventionis in aliud quoddam proprium
nomen, vt in emtionem, venditionem,

locationem, stipulationem, & similia: quæ-
dam non transeunt, sed remanent in ge-
nerali nomine, ex quibus tamen, si causa
subsit, nascitur obligatio, f superiores
contractus nominati, alii innominati di-
cuntur.

Subinde † inter contractus conuentos, 3
quidam iurisdictionū, ab omnibus fere na-
tionibus seruati dicuntur, g alii iuris ciui-
lis, nempe vela lege ciuili inducti, vel ap-
probati.

SCHOLIA.

a l. iurisdictionum, 7. §. igitur nuda pactio, de
pact. P.

b l. si vnus, 27. §. pactus ne peteret, eod. titul.
Pandect.

c l. iurisdictionum, §. sed cum nulla, de pact.
P. nudum tamen pactum iure Pontificio
parit obligationem, vt dicemus postea. cap.
1. de pact. nudum hic pactum, quod stetit
in prius finibus conventionis, vt nuda di-
citur traditio, qua est sine causa, in l. nun-
quam nuda, de acquirend. rerum domin.
Pandect.

d Tot enim modus firmanur obligationes. l.
1. de actio. P. §. fin. de obligatio. apud Iu-
stinian. re. l. obligantur, 51. §. 1. de actio.

P. rei interuenius firmat placitum, in l. ex
placito. C. de rer. permut. Item verba, titu.
de verb. oblig. l. iura, titulo de l. iura. oblig.
l. fin. mandati. P. consensus. l. obligamur,
51. §. consentientes, de actio. Pandect.

e Dict. l. iurisdictionum. §. pactus ne peteret,
de pact. P.

f l. 1. §. si. l. & iurisdictionū, §. 1. & 2. de pact.
Pand.

g l. iurisdictionum, de pact. P. l. ex hoc iure, de
iust. & iur. P.

h l. legitima conuentio, 6. de pact. P. cuius-
modi est verborum obligatio Emphyteosis,
& alii.

CAPVT IIII.

De Pactis in rem, & in personam, expres-
pressis, tacitis, de simplicibus &
non simplicibus.

Iterum

CAPVT V.

De quibus fiant pacta, vel non liceant.

Iterum pactorum quædam dicuntur in A
rem, quædam in personam. *a* In rem
sunt, quoties generaliter paciscor ne pe-
tam. In personam, quoties pactum, ne a
persona certa peram: quæ maxime ex men-
te paciscentium distinguitur. Alia item pa-
cta expressa, alia tacita. Expressa, cum de a-
liquis expresse, & distincte placuit. Ta-
cita, quando sine expressione verborum,
ex tacito consensu facta censentur, & ita
presumuntur conuenta. *b* Sunt postremo, B
& alia pacta, non iurata simplicia, alio iura-
mento firmata. *c*

SCHOLIA.

a Explicat *Vlpian.* in *l. iurisgentium*, 7. §.
pactorum, de pact. *P. vide, & l. tale pactum*,
40. eod. tituli.

b *l. 2. & seq. de pact. P. ubi exempla tanto-
rum, ut in inuectis in pradium conductum. l.*
4. eo. in stipulatione dotis, qua suppletur a C
lege ommissa a contrahentibus. l. vni. de rei
uxor. act. C. in eo qui in futurum vsuras
pro sibi debito accipit, ut censeatur pacisci,
ne eo tempore sortem petat. l. qui in futurum,
56. de pact. P. cum simil. Iure Pontificio
quoque, quædam pacta presumuntur Ma-
gorum cum demonibus in nefariis preci-
bus, & in funestis sacrificiis, qua illis offe-
runt. ca. igitur, 26. q. 3. Sunt huiusmodi
occulta pacta & fœdera cum demonibus D
ligatura, nota, characteres & similia super-
stitiosa visa, secundum Augustinum, lib.
2. de doctrina Christiana, cap. 19. 20. &
21. cuius verba relata, in ca. 6. illud, 26. q.
2. Dicitur & generale pactum, quod &
tacitum, si non exprimat, societatis hu-
mana, obedire regibus suis, can. 2. qua con-
tra mores, 8. distinct. ex Dno Augustino,
lib. 3. confession. cap. 8. ut & republica
communis sponsio, obtemperandi legibus, E
in l. 1. de legib. Pand.

c De virisq; exemplum, in cap. 2. cap. ex li-
teris, 10. de sponsalib. cap. quamvis pacti,
2. de pactis in Sexto, cap. licet mulieres, de
iureiurando.

PACTORUM freques vsus in placitis com- 1
munibus, humanis, quæ legem ex con-
uentione accipiunt, *a* in publicis, & priva-
tis negotiis, *b* vt si de bello transigatur in-
ter hostes *c* de iudiciis seu treuga. *d* Paci-
scuntur & de negotiis inter se ciuitates, *e*
priuatique de suis omnibus, fidem & con-
uentiones ineunt, si modo non prohibe-
antur nominatim pacisci. Prohibetur au-
tem pactio priuatis, aduersum Dei man-
data, quibus obtemperare debemus, *f* con-
tra ius publicum, *g* aduersus leges & bo-
nos mores, *h* aduersum honestatem, de re
turpi, & impossibili, *i* de beneficii succes-
sione in locum viuentis, *k* vel antequam
vacet, *l* cum alioquin pactum de succeden-
do in locum viuentis reiciatur, *m* quamuis
iure pontificio pactum de non succeden-
do iuramento vallatum, probetur. *n* Re-
probantur conuentiones & pactiones de
spiritualibus, *o* tanquam simoniacæ. *p* Ni-
hiltamen prohibet, imponere honestas
conditiones rebus, quæ Ecclesiis conce-
duntur. *q* Sic & valet datio præbendæ
cum conditione, quod dicet præbendatus
singulis diebus missam de beata Maria, nisi
corporis infirmitate grauatus sit. Et quod
Ecclesiam, certam, non nisi communi tam
præpositi quam capituli consensu possit
dimittere, vel cuiquam præbendæ illius
anniuersarium delegare. *r* Dominus etiam
cum manumittit seruum, vt ad ordines Ec-
clesiasticos perueniat, potest sibi pacto re-
tinere spiritales operas, vt pro eo horas ca-
nonicas psallat, qui, si in superbiam elatus
eas noluerit psallere, accusatus apud Epi-
scopum, qui eum ordinauerit, degradan-
dus est, vt & fieri possunt pacta inter mo-
nasteria & presbyteros parrochianos, ne o-
mnes sepeliant, sed tantum certos aliquos:
item & de aliis iuribus parrochialibus. *s*
At reprobatur pactum, ne quis accuset a-
liquem de crimine, si fiat antequam cri-

men committatur, & quod factum est in
damnum tertii, v. aut aduersus Ecclesiasti-
cam libertatem. x

S C H O L I A.

- a cap. 2. de deposito, lib. 3. tit. 16. l. 1. §. si con-
uenit, depositi. Pandect. libr. 16. tit. 3.
b l. conuentionum, §. de pactis. Pandect.
c Dist. l. conuentionum, de pact. l. in bello,
12. l. si captiuus, 20. l. si quid in bello ca-
ptum est, 28. de captiuis, & postlimi. re-
uer. lib. 49. P. tit. 15.
d cap. unico, de tregua, & pace, libr. 1. tit. l.
34. iuncta glossa, que distinguit inducias
belli in legales, & conuentionales, ibique
inuenies, dici tregam canonicam, que die-
bus quibusdam festis fit, & quibus cessatur
ob Dei cultum, a bello; conuentionalis con-
tra erit, que ex fide data hosti pendet, que
ei seruanda, can. 3. noli existimare, 23. q. 9.
1. ex Dino & Ambros. 1. officior. cap. 4. &
29. & ex ca. 23. Innocens, 22. q. 4. l. 1. de
constitu. pecunia. P. l. si. de legatio. P. vide
constantiam seruanda fidei hosti, in ex-
plo Attilii Reguli, & aliorum apud Cice-
ronem 1. officior. Linius lib. 18. Valer.
Maximum libr. 1. cap. 1. Horatium lib.
3. Ode 5. Senecam de prouidentia, epistola
99. Plinium de uiris illustribus, cap. 40.
Gellium libr. 6. cap. 4. Inducia sunt cum in
breue vel presens tempus conuenit inter
hostes, ne se laceant, l. postliminium, 9. §.
inducia, de captiuis, & postliminio reuer.
lib. 49. P. tit. 15. At dicebat inducias esse
Varro in libro humanarum rerum, qui e-
rat de bello & pace, pacem castrorum pau-
corum dierum, reprehensus a Gellio, lib. 1.
cap. 25. & inducias dictas putat quasi di-
xeris inde uti iam, pactum enim inducia-
rum dixit esse huiusmodi, ut in diem cer-
tum non pugnetur, nihilque incommodi
detur, sed ex eo die postea uti iam, omnia
belli iure agantur.
e can. qua contra, 8. dist.
f can. 2. qua contra morem, 8. distinct. can. 8.
puella, 24. q. 1.

- g cap. si diligenti, de foro compet. lib. 2. tit. 2.
cap. cum tempore, de arbit. cap. conuincit, in
primo, de sent. excommuni. neque pignu,
c. priuatorum, de regulis iuris, in P. l. ius
publicum, & l. inter debitorem, de pact. P.
l. quidam decedens, de administra. tuto. P.
quando uidelicet ius publicum non respec-
cit uniuersos, ut singulos, sed respicit uni-
uersos, ut uniuersos ut explicatur, in l. pa-
cis, de pact. P.
h cap. fin. de pact. l. iuris gentium, 7. §. ait pra-
tor. & §. eleganter, de pact. P. l. pacta, qua
contra, C. eod. tit. l. nec ex pratorio, 27. de
regulis iuris, nec firmat illud iuramentum.
cap. cum quidam, 13. §. illi vero, c. sicut ex
litteris, 13. cap. tua nos, 24. de iureiuran. c.
in malis, 19. de regul. iur. in Sex. l. non du-
bium C. de legib. exemplum de pacto legi
commissorie in pignoribus improbat, quod
neque iuramento validatur, c. significante,
de pignorib. c. ad nostram, de emtio. l. 2. C.
de pact. inter emtor.
i Dist. cap. fin. de pactis. l. ueluti, l. generaliter,
de verb. oblig. l. quod turpe, de inutilib.
stipula. l. si remunerandi, rei turpis, man-
da. reprobant & canones rerum turpium
promissiones, ca. unusquisque, ca. in malis
promissis, ca. non semper, ca. definitio, can.
mulier, 22. q. 4. de impossibili de iure di-
cere est, iure prohibitum, impossibile cen-
seri factu. dist. c. si. de pact. l. filius qui in po-
testate, de conditio. institutio. P. de impos-
sibilitate etiam facti pacta etiam repro-
bantur §. 1. de inutilib. stipula. apud Iusti-
niam. l. si stipuler, de verb. oblig. l. impossi-
bilitate, de regul. iur. P. per cap. nemo, 6. eod.
tit. in Sexto.
k cap. accepimus, §. de pact. c. ad extirpan-
das, c. presentium, c. ex transmissa, de filii
presbytero, cap. Apostolica, 8. q. 1.
l c. 2. & 3. & c. ex litteris, de concessio. prab.
li. 3. tit. 8. in concilio Tridentino session. 24.
c. 2. & 3. de concessio. prabende in Sexto.
m Lex eo, C. de inutilib. stipula. l. pactum, &
l. fin. de pact. cap. 2. de concess. prabenda, c.
uenerabilem de electione.

n ca. quomnis pactum, de pact. in Sext. quod A
tamen iure civili etiam reprobatur, l. pa-
ctum quod dotali. C. de colla. l. si quando, §.
1. de inofficio. testam. C. l. fin. de suis & le-
gitimis hære. nisi dicamus, ibi ideo impro-
batur, quod non fuerit appositum iuramen-
tum; contra si appositum fuerit, ut in d. c.
quamuis.

o cap. fin. de pact. ca. statuiamus, 1. q. 1. ca.
quam pio, 1. q. 2. can. Ecclesia, 1. q. 4. cap.
præterea, cap. super eo, de transact. lib. 2. ii. B
36. tit. ut Ecclesiastica beneficia sine dimi-
nutione conferantur, in cap. unico. vide Na-
narrum in manuali confessorum, cap. 23.
tit. de simonia. Solum lib. 9. de iustitia. &
iure, q. 5.

p cap. cum pridem, de pact. expresse vel taci-
te, cap. per laicos, 16. q. 7.

q cap. significatum, 11. de prabendis.

r cap. nullus, 4. de seruis non ordinandis, lib.
1. tit. 18. ca. frequens, in fine, §. 4. dist.

s Vi in can. penult. 18. q. 2.

t cap. 1. & cap. quia ex eo, 3. de pactis in
Sexto.

v c. quemadmodum, 25. §. fin. de iureiuran.
lib. 2. tit. 24. l. si vnus, §. pacta, & §. illud, de
pact. P. quia per ea pacta. daretur occasio
delinquendi, qua etiam pacta reprobantur,
in cap. penult. de consuetud. l. alia lege,
§. eleganter, de solut. matri. P. l. conuenire
de pactis, dotalib. P. unde neque recipitur
pactum illud, ne dolus præstetur. l. contra-
ctus, de regu. iure P. In commissio autem de-
lictio. pactum de non accusando posset susti-
neri per viam, ut dicunt compassionis, si e-
mendaretur delinquens, & facit, l. si vnus,
§. pacta, de pact. P. & l. transigere, C. de
transactio. & dist. caput. quemadmodum,
in fine, de iureiuran. nisi quis ex hac pa-
ctioe in prauaricationem aut collusionem
incidat; quo casu irritum pacto Turpiliano
Senatus consulto punietur paciscens. l. 1. §.
prauaricatorem ad senatusc. Turpiliana. lib.
49. P. tit. 16. vide cap. 1. & fin. de col-
lusion. detegen. lib. 5. tit. 22.

x cap. plerique, 7. de pact. cap. præterea, de

consib. l. debitoribus, 25. C. de pact. l. 39. C.
de negot. gest.

y c. sicut nostris, 17. c. petitio, de iureiuran.

CAPVT VI.

Qui pacisci possint, & contrahere.

Q Vi consentire possunt, nec iure pro-
hibentur, pacisci & contrahere pos-
sunt. a Prohibentur autem efficaciter pa-
cta fieri cum pupillo b furioso, c cum filio
familias, qui in potestate nostra est iure ci-
uili, d cum quo tamen iure pontificio su-
stinetur. e At quoties in conuentionibus
summi pontificis vel superioris spectatur
assensus, ne in dubium veniant que gerun-
tur, eas rati habitio debet pro securitate
partium solidare, fin omnibus tamen in-
feriorum conuentionibus validandis, non
requiritur superiorum assensus. Et proin-
de pacta inita vel approbata per fratres
C prædicatores, minores, & alios mendican-
tes, vel per illorum priores, seu guardia-
nos, vel illorum antecessores, de suorum
conuentuum consensu vel consilio, aliun-
de licita & honesta, facta cum capitulis re-
ctoribus Ecclesiarum, ciuitatum, castro-
rum, villarum & locorum super iuribus
parrochialibus vel aliis articulis quibus-
cumque, seruanda sunt, nõ obstante, quod
magistri, aut ministri, aut priorum seu pro-
uincialium ordinis non interuenerit con-
sensus, nec ab ipsorum generalibus vel
prouincialibus capitulis, vel a sede Apo-
stolica non extiterint approbata. g

SCHOLIA.

a Magno incommodo, & damno afficiun-
tur homines cum quibus nemo contrahit,
& quibus interdicitur commercium. l. quod
si minor. §. non semper, de minor. P. l. sed an
via, de pignori. P. & pro pæna est, inter-
dici alicui contractus. l. Manichæos, 4. §.
ipso quoque, de heretic. ut summum ge-
nus. pæna est versari inter homines, & eo-
rum suffragiis carere. l. hi qui sanctam, 3.
C. de apostasis.

b *can. firma*, 20. q. 1. *can. literas*, 4. *cap. accessit*, 5. *cap. a nobis*, 8. *de desponsatio. impub. cap. quod sedem*, *de frigid. & maleficia. l. 1. §. furiosum*, & *l. obligari*, 42. *de actio. P. l. pupillus*, 149. *de regul. iur. P. nisi tutor accedat*, *l. in negotiis*, 5. *de regul. iur. P. cum similib. ratio in l. pupillus*, 239. *de verb. signific. P.*

c *cap. dilectus filius*, 24. *de sponsalib. l. in negotiis*, 5. *de regul. iur. l. 1. §. furiosum*, *de actio. P. ratio*, *in l. furiosi*, 40. *de regulis iuris. Pandect.*

d *l. actiones*, 6. *de actio. P. l. ne cum*, 16. *de furt. P. l. lis nulla. C. de indi. §. hi qui in parentum*, *de oblig. qua ex delicto nascuntur*, *apud Iustinia. §. item inutilis*, *de inutilib. stipula. nisi agatur de rebus castrensis. l. 2. de contrah. emtio. P. l. 4. de iudic. P. l. pater*, 15. §. 1. *de castren. specul. P. vel de quasi castrensi*, *in quibus filius familias pro patre familias habetur*, *castrense peculium dicitur quod filius familias occasione militia acquirat*, *l. castrensi*, 11. *de castren. si pecul. P. l. 1. C. eod. titul. Quasi castrense*, *quod filius familias exemplo castrensis acquirat*, *ut si sit assessor. l. veluti*, *de assessor. C. advocatus. l. fori*, 4. *l. cum aduocatio*, 5. *omneq.*, *de aduoc. diuersor. iudic. C. palatinus. l. uni. de castrensi omnium Palatinarum peculio. C. clericus ex labore in clericatu acquirat*, *l. Sacrosancta*, 32. *de episcopis & cleri. In quibus filii familias, ut emancipati habent liberam dispositionem. l. penult. & fin. qui testam. facere possunt.*

e *cap. quamuis pactum*, *de pactis in Sexto.*

f *cap. 2. de pact. ubi validatur pactio interioris*, *quando per defectum plenitudinis potestatis contrahentis inualida est. vi*, & *in c. 1. de transact. lib. 1. ti. 36. quod intellige*, *quando esset tantum inualida ratione potestatis contrahendi*, *alioquin obligatiōnes, qua non propriis viribus consistunt, neque officio iudicis, neque pratoris imperio, neque legis potestate confirmantur*, *l. obligationes*, 27. *de actioni. lib. 44. P. iiii. 7. l. 29. l. 210. de regulis iuris, Pandect. fa-*

A *cit*, *cap. 1. de confirma. utili, vel inutil.*
 g *Hoc ipsum singulari, & expresso iure definitur Bonifacius 8. in cap. fin. de pact. in Sexto. propter scandala que oriebantur ex rescissione pactorum eo preteritu facta, quod superiorum non interuenisset consensus.*

CAPVT VII.

De formulis paciscendi.

B **P**ACTORUM formulæ pendent ex consensu & voluntate pacificentium, a salua manente forma substantiali contractus a legibus definita, contra quam si pacta adiciantur, vitiatur contractus. *b* Circa lætione uero substantialis formæ pacta addere vel minuere possunt ex cōtractu. *c* Scriptura autem pactorum quæ ex consensu perficiuntur, de substantia non videtur esse, *d* quamuis per eam adiectam, & certius & facilius pacta probentur. *e* Possent & generaliter præscribi formæ paciscendi, quales sunt formæ contractuum, *f* vt concipiantur vel ex die, *g* vel in diem, *h* vel sub conditione, *i* vel sub modo, *k* aut per accessionem personæ aut rei, *l* vel pure. *m* Accedit, & promissionibus ad maius fulcimentum pœna, quæ adici potest aduersus eos, qui non steterint promissis. *n*

SCHOLIA.

D **a** *l. contractus*, 85. *de regul. iur. l. 1. §. si conueniat*, *de positi. P. ex cōsensu nostro*, 2. *de pact. l. legem, quam dixisti, C. de pact. l. 1. C. de pact. conuent.*

b *c. ad nostram, de emtion. cap. illo vos, ca. significante, de pignorb. cap. cum precario, de preca. P. ubi ita donatur, de donat. caus. mort. Pandect. 1.*

c *l. pacta conuenta*, 72. *de contrah. emt. l. 8. P. tit. 21.*

E **d** *Idco scripturarum de pactis factarum amissio, no præiudicat pactis. cap. cum olim, 12. de priuileg. neq. tenetur paciscens scripturam de pacto facere, c. 3. & ibi interpretes, de maior. & obedient. lib. 1. tit. 33. l. pactum quod bona fide, C. de pact. l. proprietatis,*

prietatis, & l. cum res, C. de probat. l. non A
ideo, C. familia erciscun. cum similibus.
e Vi in l. contrahitur, de pignori. P. l. 1. C.
de iure emphyteutic. ca. 2. §. fin. 10. q. 2.
f De quibus omnibus, in l. obligationum fe-
re, 44. de actio. & obliga.
g Ex die, ut si quid a calendis Martii quis
paciscatur aliquid fieri, vel dari, cuius
causa hoc habet, ut ante diem promissum
non exigatur, ut neque sub conditione an-
te conditionis euentum, dict. l. obligatio-
num fere, alioquin tempore plus peteretur
quam deberetur, cap. unico, §. ei vero, de
plus petitio. libr. 2. tit. 11. l. 1. C. eod. titu.
libr. 3. titu. 10. l. unio. quando dies usus-
fruct. lega. ceda. P. l. 1. de eden. P. l. 3. §. in-
ter, & l. cum qui calendis, & seq. de ver-
bor. obliga. Pandect.
h Vi in precariis, quando precaria de quin-
quennio, in quinquennium dantur, vel
vsque ad mortem, c. 1. de precario, lib. 3. C.
tit. 14. ca. pecunie, 10. q. 2.
i Conditione videlicet, si aliquid fiat vel non,
toto titulo, de conditio. & demonstrationib.
P. & de conditionib. appositis, apud Gre-
gorium, conditio fit per si, l. demonstratio,
de conditio. & demonstra. Est autem ali-
quando conditio expresse apposta in pactis,
interdum tacita, & subintellecta, ut in c.
quemadmodum, §. de iureiuran. viraq.
que pacto conditionalis, in simonia repro-
batur, in cap. cum essent, de simo.
k Papinia. in dict. l. obligationum fere, §.
modus, de actio. P. modus inquit obliga-
tionis, est cum stipulamur decem aut ho-
minem. nam alterius solutio, totam obliga-
tionem interimit, nec alterum peti potest,
vtrq. quando vtrumq. est. idem in l. 1. de
his qua sub modo legata vel fideicommissa
relinquuntur, lib. 6. C. titu. 45. modus fit
per vi, quemadmodum conditio per si, dict. E
l. demonstratio, de conditio. & demonstra.
in P. gloss. ad rubricam, de falsa causa ad-
iecta legato. lib. 6. C. tit. 44. alternatiuam
in modo constituit, & Papinianus, in d. §.
modus, ad modum pertinere dicitur pacto

vel promissio, ut quis consentiat electioni,
in cap. de hoc autem, de simonia. lib. 5.
titulo 3.

l In dicta l. obligationum fere, §. accessio, de
actio. P. accessio vero in obligatione aut
persona, aut res fit. Persona, cum mihi aut
tertio stipulor. Rei, cum mihi decem, aut
tertio hominem stipulor: vbi queritur, an
ipso iure fiat liberatio homine soluto tertio.
de quo vide, l. 10. de solutio. Pandect.

m Pure sunt pacta, qua simpliciter sine con-
ditione, ut l. 5. de doli mali exceptio. §. o-
mnis stipulatio. lib. 3. institution. tit. 16.

n Itaq. quidam se obligant sub pena benefi-
cii sui, ut in cap. fin. de crimine falsi, c. cum
dilectus, 3. 2. de election. Item aliquando sub
pena ordinis, vel anathematis. ut can.
quoties cordis, 1. q. 7. can. ego Berengari-
us, de consecration. distinction. 2. item sub
pena pecuniaria, ut can. quamquam, 23.
distinct. c. dilecti, de arbit. cum similib.
Alioquin perfidie pena erit iudici arbi-
traria, si statuta non sit. cap. de causis, de of-
ficio delega. cap. super literis, de accusatio-
nibus. leg. 1. de iure delibera. in Codice.

CAPVT VIII.

Finis & effectus pactorum.

Pactorum finis est, fidem datam firmam
& constantem reddere: quod & testa-
tur obligatio, quæ est iuris vinculum, quo
necessitate cogimur stare promissis. a Et
quamuis iure ciuili pacta nuda non obli-
gant, b tamen Pontificio obligant. c Nisi
forsan conditio pacti seu conventionis
defecerit, d vel summus Pontifex ex causa
a promissione absoluerit, e aut si conue-
nerit, & velit sibi pactum impleri ab alio,
ipse ex parte sua noluerit implere, f aut ni-
si promissio sit illicita, vetiti, & prohibiti,
g aut si vi, metu, h aut dolosa inductione,
i promiserit. Ceterum pacta nouissima
seu vltima seruari oportere, tam iuris
quam ipsius rei æquitas, postulat. k De-
rogat & pactum etiam Apostolicis priui-
legiis, & indultis in fauorem pacificetium,

R r

& renuntiantium indulcis: l. verum tamen pacta inter aliquos acta consentientibus tantum, non aliis solent obesse, m vt neque in praiudicium superiorum pacifcentium, censeantur valide apposita, n neque de vna re facta ad alia extendantur. o

S C H O L I A.

- a Pacta seruanda, cap. primo, & tertio, de pact. l. prima, eod. P. cum simil. soluere obligationem nihil aliud quam exsequendo fidem a promisso se liberare. Obligationum quippe substantia consistit, non vt demus aut faciamus, sed vt obligemur, vel adstringamur ad aliquid dandum, vel faciendum. leg. obligationum substantia, 3. de action. Pand. & hoc obligationis finitio demonstrat, in l. 1. de obligation. apud Iustina. lib. 3. tit. 13.
- b Iure civili nudum pactum non parit obligationem, vel actionem, §. nudo pacto, de euiction. lib. 8. C. titul. 45. sed exceptionem, l. iurifgentium, 7. §. sed cum nulla, de pactis, in P. l. legem, 10. C. eod. titul. l. nuda. C. de loca. nudum pactum, vt ante dictum, vocant iurisconsulti conuentionem innominatam, solo consensu sine rei traditione, & causa, aut stipulatione factam, vt liquet ex exemplo permutationis, in l. 1. §. nem emtio, de rerum permuta. in P. l. ex placito, C. eod. titul. & in exemplo, l. diuisionis placitum, 45. de pactis. P. Quare a nudo pacto separatur illud, quod interueniente traditione rei adicitur, quod validum est, in l. in traditionibus, 8. l. iurifgentium, §. sed si in alium, de pact. P. l. legem quam dixisti C. eod. titul. l. 1. C. de pact. conuentis. l. vltima, de rerum permutatio. & rursus, in l. si domus, octaua, in finalibus verbis, & l. legitima, 6. de pact. P. vestitur vel firmatur etiam verbis & literis, & consensu. Quod autem dicimus iure civili nudum pactum obligationem non producere aut actionem sed exceptionem, sic intelligi debet, vt non nascatur iure civili actio ex eo pacto, qua compelli possit

qui promisit stare promissis, attamen exceptio dari dicitur ex eo pacto, nempe qua firratione pacti promissum solutum sit, & qui soluit velit repetere tanquam qui non cogeret, soluere non possit, sed exceptione promissi & pacti etiam nudi repellatur, l. iurifgentium, §. sed cum nulla, de pactis Pandect. idque propter consensum & naturalem obligationem, qua ex ea promissione nascitur, quamuis iure civili non recipiatur, vt in l. si intra, 45. de pactis, Pandect. eo pertinet, lex, in Bonafidei, 13. de pact. lex. pacta conuenta, 72. de contrah. emtion.

- c cap. primo, & tertio, de pactis cano. relatum, 10. quaest. 3. humana pacta non possunt impune calcari. can. 8. 20. quaest. 1. ca. 2. 27. quaest. 1. & quod semel placuit amplius displicere non potest, c. quod semel, 12. de regulis iuris. in Sexto. Hoc efficit naturalis obligatio, qua & iure civili dat exceptionem; & is natura debet, quum iure gentium dare oportet, cuius fidem secuti sumus, leg. cum amplius, §. is natura, de regulis iuris, Pandect. & iure gentium ac natura equum est seruari, qua inter aliquos placuerint, leg. prima, de pact. Pandect. leg. prima, de constitut. pecunia. Pandect. & Deus inter iuramentum, & loquelam nostram, nullam vult constitui differentiam, can. 12. iuramenti, 22. quaest. 5. ex Chromatio, in cap. quinto, Dni Matthei. Ex nudo itaque pacto orietur actio, ca. quicumque suffragio, 12. quaest. 2. ca. quia Iohannes, 12. quaest. 5. quamuis proculdubio verum sit, solidius subsistere promissum, cui iuramentum adicitur, can. primo, §. 1. 22. qua. 1. Adde, quod ex literarum confessione, qua fit sine stipulatione, vt ait Theophilus in titulo de literarum obligationibus, oritur obligatio, veluti ex confessione certa, vt non sit inconueniens ex confessione vel promissione verbis simpliciter facta oriri quoque, cum non signa literarum, sed illis, qua per literas significantur obligemur, l. non signa, de action. Pandect.

d *Dicto cap. peruenit, 3. & cap. sicut, 29. in A*
fine, de iur. iuran.
 e *Vi in can. secundo, auctoritatem, ca. ter-*
tio, alius, & ca. quarto, nos sanctorum, de-
cima quinta, questione sexta, ca. per prin-
cipalem, nona questione tertia, cap. secun-
do, cap. non est, de voto, libr. tertio, titu-
lo 3. leg. quoties, Cod. de precib. impera-
offer.
 f *cap. peruenit, 3. & cap. sicut, & infra, 29. §.*
fin. & c. quemadmodum, 25. de iur. iura. B
 & *hinc vulgare illud, si angenti fidem, fi-*
des frangatur eidem, cano. si infideles, 28.
question. 3. l. si conuenerit, pro socio. l. cum
proponas, Cod. de pact. l. si instituta, de in-
offic. testam. facti ratio, cap. frustra, & cap.
imputari, 4. de regul. iur. in Sext. cap. si-
gnificante, 7. de pignori b.
 g *Vi in cap. cum iuramento, 4. de homicid.*
 & *promissum cum potuero, intelligitur,*
 quando *salua dignitate potero l. nepos Pro-*
 culo. *de verbor. signifi. l. ipsum intelligitur,*
 vi *promissio explicetur civili modo, de*
 commodate *implementi, qua vel ex parte*
 promittentis, *vel ex parte rei prestanda*
 sumi *potest, ut in l. continuus actus, 137.*
 §. *illud inspicendum, de verbor. obliga. lib.*
 45. *tit. 1. l. diuortio facto, 35. de negotiis*
 gestis, *lib. tertio pandect. titulo quinto, l. si*
 seruus *depositus, vigesima secunda, de no-*
 xalib. *actio. libr. nono, Pandect. tit. 4. l. fin.*
 de *action. emti. libro decimo nono, Pan-*
 dect. *tit. 2. l. quod diximus, 105. de solut.*
 P. *lib. 46. tit. 3.*
 h *cap. 1. 15. quest. 6. cap. 2. de iur. iura.*
 Qua *metu fiunt, de iure debent in irri-*
 tum *renocari, cap. secundo, de his que vi*
 metus *sue caus. fiunt. l. tertia, quarta, & fin.*
 Cod. *ead. tit. l. prima, & sequent. & fere*
 toto *titulo, quod met. caus. P. ubi & doce-*
 tur *quarum rerum vis, & metus admitta-*
 tur, *ut & in c. penult. eius tit. & apud A-*
 ristotelem, *libro tertio Ethicorum cap. 6.*
 septimo, *& octauo, quare hoc modo pro-*
 missum, *erit retractandum, & solutu n*

restituendum, l. metum, §. sed quod pra-
 tor, *quod met. caus. P. cap. gemina, & cap.*
requisuit, de sponsalibus, cap. quarto, de his
que vi metusue caus. fiunt, cum similib.
nihil enim tam contrarium consensui li-
bero, qui in pactis & placitis requiritur,
quam vis aut metus, l. nihil consensui,
 117. *de regul. iuris, P. §. 1. de exception. a-*
 pud *Iustinian. l. dolo §. de inutili. stipulatio.*
 C. *l. si quidem, quinta, de contrab. & com-*
 mittend. *stipula.*

i *Dolosa inductio habere debet conuentio-*
 nem; *alias inductio, qua ad facultatem*
 deceptorum *pertinet, non consideratur.*
 ca. *constitutum, 20. quest. 5. cap. ex parte,*
 cap. *ueniens, in sine, cap. dudum, de con-*
 uersio. *coniuga. Interdum & pacta ipso*
 iure *nulla sunt, si dolus contractibus bona*
 fidei *causam contrahendi dederit. l. ele-*
 ganter, *de dolo P. Quod si dolus contrahen-*
 di *causam in contractibus stricti iuris de-*
 derit *pacta quidem non sunt ipso iure nul-*
 la; *verum per exceptionem doli mali, eli-*
 duntur. *l. dolo, Cod. de inutilib. stipulatio.*
 Cod. *l. rescriptum 10. §. fin. de pact. in P.*
 improbat *& prator pacta dolo malo inita,*
 in *l. iur. gentium, septimo, §. ait prator, &*
 l. *dolo malo, de pactis, P. ubi, explicatur;*
 dolo *malo aliquid fieri, quando circum-*
 scribendi *causa aliud sit, aliud simula-*
 tur, *ut & in l. prima, §. dolum, de dolo*
 mal. *P.*

k *l. pacta nouissima, duodecima, de pact.*
 Cod. *l. tertia, de rescind. vendi. P. l. si vnus*
 ex *argentariis, vigesima tertia. P. pactus*
 ne *peteret, de pactis, in P. l. styebum, aut*
 Pamphilum *95. §. naturalis, de solut-*
 tio, *lib. 46. P. tit. 3. Quando videlicet*
 inter *easdem personas, & sine preiudicio*
 alterius, *& de iisdem rebus, pacta fiunt, de*
 quib. *antea conuentu fuisse, quibusq; ex*
 consensu *contrario eorum quorum inter-*
 est *derogatur. Eo referri possunt modi tol-*
 lenda *vel mutada seu nouada obligat. onis,*
 per *acceptilationem, que est imaginaria*

- solutio & remissio, delicti §. item per acceptilationem, quib. mod. tollitur obligatio, apud Iustinia. l. 1. l. Grace, de acceptila. P. l. 4. 3. de sol. l. actus legitimi, 88. de regulis iuris, item modus Aquiliana stipulationis a Gallo Aquilio composita, qua renouat omnes cuiuscunque generis obligationes precedentes, deductas in eam stipulationem; ut acceptilatio, verbalis, §. est autem prodita, quib. mod. tollitur obligatio, apud Iustinia. l. Aquilia, 4. de accusatio. P. vide ampliorem explicationem, in glossa dicta leg. pacta nouissima, Cod. de pactis.*
- l** *Sive pactum sequatur priuilegium seu indulgium concessum renuntianti, cap. non olim, de prescriptione, sive precedat, & sequantur postea priuilegia, qua in sui concessione non faciunt mentionem pactorum precedentium; neque his derogent expresse. cap. ex multiplici, de decimis. clementina, dudum, de sepulchris.*
- m** *cap. praterea, 8. de censib. lib. 3. tit. 39. cap. veniens, 8. cap. de catero, de transactione. leg. 1. 2. & 3. res inter alios actas, vel iudicatas, aliis non nocere, lib. 7. C. tit. 60. leg. circa, C. loca. leg. 2. de exception. Pandect. leg. imperatores, 3. de transactionib. Pandect. leg. debitorum, 25. leg. pactum, 26. C. de pactis. leg. tale pactum, 40. §. post diuisionem, leg. inter debitorem, 22. eodem titulo, Pandect. nam quod nostrum est, nobis inuitis conferri non potest, aut non debet, leg. id quod nostrum, de regulis iuris.*
- n** *Semper enim in omni pacto & iuramento, superioris censetur excepta auctoritas: cap. veniens, 19. cap. eam te credimus, 22. de iure iuran. lib. 2. tit. 24. c. constitutus, de rescript. §. fin. de prohibita alienat. feudi, per Fredericum, libro secundo feudorum. E titulo 55.*
- o** *l. si vnus, §. ante omnia, l. emtor. 47. §. Lucius, Titius, de pact. P. l. ex pluribus, 89. de solutio. P.*

DE VOTO.

TIT. II.

Exstat titulus in decretalibus, de voto, lib. 3. titulo 34. in Sexto lib. 3. titulo 19. sparsim in decreto. de oblatione votorum, lib. 12. C. tit. 49.

CAPVT I.

- 1 Continuatio, & quid votum.
- 2 Quomodo perficiatur.

I **N**ter promissiones humanas, votum **I**a quidem omnino connumerari non potest, quia affinis tamen est, & partim humanæ, partim diuinæ conuentionis extrema continet, de eo agemus. Votum, est promissio Deo vel aliis ob honorem Dei facta. **b**

Hoc perficitur veluti tribus gradibus. **c** nam ab initio, cum quis disponit aliquid agere ad honorem Dei, dicitur deliberatio; **d** & hic primus gradus. Secundus autem, quando perseuerat, & proponit firmiter se facturum, diciturq; propositum. **e** Tertius, quando accedit obligatio, & dicitur tunc votum. **f**

SCHOLIA.

- a** *De voto tractatur, tota 17. quæst. 1. & 27. quæst. 1. & toto titulo de voto, & voti redemptione, libr. 3. decretal. titu. 34. & in Sexto lib. 3. titu. 15. & de oblatio. votorum libr. 12. C. titu. 49. ubi & voti oblatio pro Imperatoris auxilio, l. 2. de pollicita. lib. 50. titu. 13. nos multa lib. 24. Synagmat. cap. 10.*
- b** *Hac finitio voti generalis posita, ut contineat omnes species votorum. Sunt tamen voti rati alia finitiones a sacris interpretibus propositæ, in 4. sententia. dist. 38. & ibi, per Richardum, artic. 3. quæstio. 2. votum dicitur propositi supererogantis promissio, Deo facta deliberatione firmata. Diuus vero Thomas, 2. 2. quæst. 88. artic. 1. votum dicit, deliberatam, spontaneam promissionem Deo factam, de his qua sunt Dei. Consentit Cicero, 1. de legib. dnm ait: Diligentia*